

Arbetsmiljö angår alla. Bra för både dig och din verksamhet.

Analys av faktorer som påverkar arbetsmiljöpraxis i ett urval av EU:s medlemsstater

Sammanfattning

Innehåll

Inledning	1
Metoder	2
Resultat	2
Slutsatser	4

Inledning

Syftet med det här projektet var att ge insikt i hur den miljö i vilken ett företag verkar påverkar dess sätt att hantera arbetsmiljöfrågorna. Arbetet är en del av uppföljningen av Europeiska arbetsmiljöbyråns europeiska företagsundersökning av nya och framväxande risker (Esener). Bestämmelserna i det europeiska ramdirektivet 89/391/EEG syftar till att ge arbetstagarna i alla medlemsstaterna ett gemensamt minimiskydd mot arbetsrelaterade risker, men Esener och de sekundära analyserna visade att det finns stora skillnader mellan länderna, och mellan branscher och mellan företag av olika storlekar, när det gäller vilket genomslag dessa bestämmelser får i form av arbetsmiljöarbete ute på arbetsplatserna. Detta belyser vilken roll miljön i vilken arbetsmiljöarbetet utförs spelar för vilken form detta arbete antar och vilken strategi det följer. Denna miljö formas i sin tur av ett antal sammanhangsberoende faktorer, främst regleringstraditioner, förhållandena mellan arbetsmarknadens parter och socialt skydd, och deras aktuella stil och karaktär. Till dessa kommer andra viktiga sammanhangsberoende faktorer såsom stödjande infrastruktur för arbetsmiljöarbetet (till exempel tillgången på kvalificerade stödtjänster och information) och sammanhangsberoende faktorer i en vidare mening, såsom det ekonomiska klimatet, arbetskraftens utbildning och kvalifikationer, arbetsmarknadens struktur och arbetets organisation.

Projektet utgick ifrån den etablerade föreställningen att EU:s medlemsstater kan delas in i olika grupper för att göra det möjligt att jämföra egenskaper som är av särskilt intresse för den analys som ska göras. På grundval av den befintliga kunskapen om komparativa sammanhang när det gäller arbetsmiljöbestämmelser identifierade forskarna sju grupper med länder som har liknande kontextuell påverkan i form av regelverkens karaktär och stil, förhållandet mellan arbetsmarknadens parter, sociala trygghetssystem och andra nationella egenskaper hos regelsystem, ekonomi och samhälle som kan förväntas påverka hur lagkraven styr arbetsmiljöarbetet. Dessa grupper var:

1. Centraleuropa: Belgien, Liechtenstein, Luxemburg, Nederländerna, Schweiz, Tyskland, Österrike.
2. Norden: Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige.
3. Irland, Storbritannien.
4. Sydeuropa: Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Spanien.
5. Östeuropa: Bulgarien, Kroatien, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien, Turkiet, Ungern.
6. Småländerna i syd: Cypern, Malta.
7. Baltikum: Estland, Lettland, Litauen.

Denna gruppindelning är med nödvändighet gjord i grova drag, och det kan inte undvikas att en del medlemsstater inte passar in perfekt i sina grupper. Generellt sett återspeglar dock grupperna genomförandet av de strategier i fråga om riskhantering som ligger till grund för ramdirektivet och är en del av utvecklingen av en processinriktad reglering på arbetsmiljöområdet inom ramen för olika traditioner i EU. Ur dessa grupper valde forskarna ut några medlemsstater för projektet som uppfyllde kriterierna att både vara representativa för gruppen och pragmatiska, så att deras kontakter och den

offentligt tillgängliga informationen skulle möjliggöra en effektiv granskning. De utvalda medlemsstaterna var:

1. Centraleuropa: Tyskland.
2. Norden: Sverige.
3. Storbritannien.
4. Sydeuropa: Frankrike, Spanien.
5. Östeuropa: Bulgarien.
6. Småländerna i syd: Cypern.
7. Baltikum: Lettland.

Metoder

Som en del av uppföljningen av Esener utgick projektet ifrån de tre övergripande områden som undersökningen och de efterföljande sekundära analyserna inriktade sig på: hanteringen av arbetsmiljöfrågor, hanteringen av psykosociala risker samt arbetstagarnas och deras företrädares medverkan på dessa båda områden. Forskningens syfte var

- att ge en beskrivning och en väl underbyggd analys av de viktigaste faktorer som påverkar hur arbetsmiljöfrågorna hanteras på arbetsplatserna, det vill säga miljön, och
- att studera hur denna miljö påverkar dessa tre övergripande områden, det vill säga hur miljön påverkar arbetsmiljöarbetet.

För att uppnå dessa mål använde man sig av ett pragmatiskt och innovativt tillvägagångssätt med flera olika metoder, såsom skrivbordsforskning, sekundär analys av Esener-uppgifterna och insamling av nya kvalitativa uppgifter. När det gäller datainsamlingen ansågs det särskilt viktigt att nycklexpertis från de utvalda medlemsstaterna på ett dynamiskt sätt kombinerades med mer övergripande expertsynpunkter på både europeisk och mer internationella nivåer. För att säkerställa detta inrättades två paneler. Både den nationella expertpanelen och den rådgivande kommittén bestod av experter från alla de utvalda medlemsstaterna. I den rådgivande kommittén ingick även internationellt erkända experter från länder i och utanför EU. Projektteamet utarbetade en vägledning och sammanfattningar av relevanta Esener-uppgifter som de nationella experterna kunde använda som underlag för sina beskrivningar av hur den rättsliga ramen, traditioner på arbetsmarknaden och andra viktiga faktorer påverkar hur företagen hanterar arbetsmiljöfrågorna i sina medlemsstater. Dessa beskrivningar tillställdes den rådgivande kommittén, och därefter genomfördes en internationell workshop där de båda expertpanelerna och projektteamet diskuterade beskrivningarna och forskningsområdena mer ingående.

Rapporterna från seminarierna ligger tillsammans med forskarnas omvärdering av Esener-uppgifterna till grund för de resultat och det material som presenteras i denna rapport.

Resultat

Resultaten fokuserar på de tre huvudsakliga intresseområdena i Esener, nämligen hanteringen av arbetsmiljöfrågor, hanteringen av psykosociala risker samt arbetstagarnas och deras företrädares medverkan på dessa båda områden. På vart och ett av dessa områden framhåller forskarna de faktorer som visade sig ha störst inverkan på de skillnader mellan de utvalda medlemsstaterna som framkom i Esener-uppgifterna.

Hanteringen av arbetsmiljöfrågorna

I den första av de fyra sekundära analyserna av Esener-uppgifterna som gjordes före detta projekt härleddes ett sammansatt mått på omfattningen av hanteringen av arbetsmiljöfrågorna, vilket gjorde det möjligt att placera in företagen i ett kontinuum. När detta mått tillämpades på de utvalda medlemsstaterna och de regleringsgrupper som de i vid mening representerade framkom betydande skillnader. Företagen i Sverige och Storbritannien och mer i allmänhet från den nordiska gruppen hade högst genomsnittspoäng, och därmed störst antal åtgärder på arbetsmiljöområdet. Länderna från grupperna Baltikum, Småländerna i syd och Centraleuropa hade lägst genomsnittspoäng. I de nordiska länderna och i Irland och Storbritannien fanns nationella processinriktade regelverk med tyngdpunkt på medinflytande i hanteringen av arbetsmiljöfrågorna vilka till stor del infördes cirka 20 år före ramdirektivet. Skillnaderna mellan uppgifterna från Esener tyder således på att det inte enbart är hur miljön karakteriseras genom fastställandet av olika mål snarare än genom preskriptiva lagstiftningsåtgärder som är det viktiga, utan också i vilken utsträckning dessa åtgärder införlivas med medlemsstaternas regelverk (det vill säga överensstämmelsen mellan EU:s processbaserade strategi och landets befintliga institutioner, system och strukturer). Det är särskilt påtagligt att i de länder som hade längre tradition av processbaserad hantering av arbetsmiljöfrågorna med medinflytande och som därför hade minst svårigheter att genomföra ramdirektivet var praxis för arbetsmiljöhanteringen mer utvecklad.

Den nationella expertis som medverkade till projektet bekräftade detta. Den framhöll emellertid också att det finns ett antal andra faktorer och egenskaper som spelar roll i detta övergripande sammanhang. Dessa verkar på flera olika nivåer och är bland andra de uppfattade kostnaderna för att vidta arbetsmiljöåtgärder och följa lagstiftningen: kostnaderna för arbetsgivarna (finansiella och tekniska kostnader samt tidskostnader), för arbetstagarna (deras anställningstrygghet) och för nationella och europeiska beslutsfattare (den ekonomiska och administrativa bördan för företagen), den stödjande infrastruktur som företagen har tillgång

till, både i termer av specialisttjänster och information och stöd, övervakning och verkställighet från yrkesinspektioner och det ekonomiska och politiska klimatet mer i allmänhet – i synnerhet den ekonomiska krisen och de förändringar den har medfört av arbetsmarknaden och anställningsförhållandena.

Hanteringen av psykosociala risker

Esener och de tidigare sekundära analyserna visade också på betydande samband mellan hanteringen av arbetsmiljöfrågor och hanteringen av psykosociala risker. Företag som är bra på att hantera allmänna arbetsmiljörisker hanterar också psykosociala risker bättre, även om hanteringen av psykosociala risker till stor del släpar efter hanteringen av allmänna arbetsmiljörisker. Forskarnas studier av uppgifterna från Esener bekräftade detta hierarkiska förhållande och att det också här finns olika nivåer för hanteringen: Sverige och den nordiska gruppen ligger längst framme när det gäller att hantera psykosociala risker, medan Cypern och småländerna i syd är de länder som har vidtagit minst åtgärder. Sammantagna tyder dessa resultat på att hanteringen av psykosociala risker kan anses vara en "avancerad delmängd" till hanteringen av arbetsmiljöfrågor, vilken som sådan med nödvändighet påverkas av en liknande uppsättning faktorer, vilket experterna också bekräftade. Dessutom framhöll de tre andra samverkande faktorer som påverkar hanteringen av arbetsmiljöfrågor, och i synnerhet hanteringen av psykosociala risker. Alla dessa hänger samman med erkännande av risker och deras betydelse för arbetstagarnas säkerhet, hälsa och välbefinnande. För det första är traditionerna inom arbetsmiljöforskningen på nationell nivå, både generellt och specifikt när det gäller psykosociala risker och hanteringen av dessa, viktiga drivkrafter för debatt och utveckling bland politiska beslutsfattare och aktörer på arbetsmiljöområdet liksom i samhället i stort, och därmed också för den nationella diskussionen om sociala och politiska definitioner och prioriteringar på arbetsmiljöområdet. För det andra har arbetsmarknadens parter en central roll både i denna vidare debatt och för att underlätta den praktiska tillämpningen av forskningsresultaten ute på arbetsplatserna. För det tredje innebär EU:s politik och lagstiftning viktiga markeringar för medlemsstaterna, kanske främst de som har mindre väletablerade traditioner i fråga om forskning och expertis på nationell nivå.

Arbetstagarnas medverkan i hanteringen av arbetsmiljöfrågor

Såväl hanteringen av arbetsmiljöfrågor som hanteringen av psykosociala risker hänger nära samman med det tredje intresseområdet – arbetstagarnas medverkan i hanteringen av arbetsmiljöfrågor. Slutsatsen av den tidigare sekundära analysen av Esener som fokuserade på arbetstagarrepresentation var att det fanns ett samband mellan delaktighet från arbetstagarnas och deras representanters sida i kombination med ett starkt engagemang för arbetsmiljöfrågor från ledningens sida och positiv rapportering om både hantering av arbetsmiljöfrågor i allmänhet och av psykosociala risker. Detta arbete visade också att denna kombination av arbetstagarmedverkan och engagemang från

ledningen oftare förekom i länder där medverkan i hanteringen av arbetsmiljöfrågor var mer inbyggd i regelverken än i länder där åtgärderna på området är resultatet av lagändringar på senare tid. Detta var också uppenbart i Esener-uppgifterna, där andelen svars personer som uppgav att denna centrala kombination av faktorer fanns i deras företag var större i Sverige och de nordiska länderna samt i gruppen Storbritannien och Irland.

Forskarnas rön tyder emellertid också på att variationerna återspeglar strukturella skillnader mellan hur relationerna på arbetsmarknaden fungerar och hur mogna de är i länder där EU:s version av processbaserad reglering med medverkan passar mindre väl ihop med medlemsstaternas egna system. Följden är att organ som tar till vara arbetstagarnas intressen inte har en väl definierad roll eller får stöd i arbetsmiljöarbetet i en del länder med nyare eller i grunden reformerade system (till exempel i före detta Sovjetunionen), och i andra högt utvecklade länder har det varit problematiskt att införa EU-modellen eftersom systemen bygger på institutioner, strukturer och processer där inställningen till arbetsmiljöfrågor är en helt annan (till exempel har företagsråden en central medbestämmandefunktion i Tyskland). Dessutom visade det sig att faktorer som tillsynsinspektionernas roll, resurser för utbildning och information till arbetstagarrepresentanterna samt förekomsten av starka fackföreningar med ett aktivt engagemang i arbetsmiljöfrågor också hade stor påverkan.

Bestämmande faktorer

Således visar Esener-uppgifterna, som stöds av slutsatserna i de nationella rapporterna från experterna i projektet, att det inte finns någon enhetlighet vare sig när det gäller genomförande eller operativa resultat av de nationella åtgärderna för att uppfylla EU-kraven på hantering av arbetsmiljöfrågorna. Ett antal sammanhangsberoende och miljöbetingade faktorer som påverkar hanteringen av arbetsmiljöfrågorna generellt sett och specifikt när det gäller psykosociala risker, samt arbetstagarrepresentanternas roll och samrådet på båda dessa områden, kunde urskiljas. Dessa faktorer verkar på flera olika plan och leder till olika resultat i olika medlemsstater, vilket återspeglar deras olika situationer och traditioner. De kan delas in i fem övergripande kategorier:

- Påverkan från EU och annan övernationell påverkan:
 - Ramdirektivet och andra direktiv.
 - Påverkan från politiska åtgärder och policyer i vidare mening (såsom arbetsmiljöfrågornas tyngd och minimalt genomförande av till exempel överenskommelsen om arbetsrelaterad stress mellan arbetsmarknadens parter i EU).
 - Kraven på "Europaanpassning" i samband med anslutningen.
 - Den ekonomiska krisen.
- Nationell styrning och reglering samt arbetsmiljösystemet:
 - Inställningen till reglering (i synnerhet i vilken utsträckning processorienterade system med medverkan införlivas med

traditionella strategier, och strukturer och regler för olika former av medverkan och samråd).

- Påverkan från politiska åtgärder och policyer i vidare mening (såsom arbetsmiljöfrågornas tyngd, avreglering och företagshälsovårdens roll samt forskningens omfattning och djup och den politiska fokuseringen på specifika områden såsom psykosociala risker).
- Yrkesinspektionen (till exempel traditioner och förändringar av det stöd den ger, intresseinriktning, tillsynsstil och resurser).
- Förhållandet mellan arbetsmarknadens parter, fackföreningar och arbetsgivarorganisationer och processer:
 - Arbetstagarinflytande (till exempel arrangemang för arbetstagarrepresentation och samråd och maktbalansen mellan arbete och kapital).
 - Den sociala dialogen (i synnerhet traditionerna och den relativa mognaden hos arbetsmarknadsrelationerna och stödet från arbetsmarknadens parter).
- Ekonomisk omstrukturering:
 - Förändringar av ekonomin, arbetskraften och arbetsmarknaden.
 - Företagets storlek.
 - Kostnader (inklusive genomförandekostnader och kostnader för att följa lagstiftningen som de uppfattas av arbetsgivare och arbetstagare).
 - Påverkan från politiska åtgärder och policyer i vidare mening (såsom stöd för arbetstagarrepresentation).
- Andra relaterade system (till exempel för social trygghet, hälsovård etc):
 - Prioriteringen av arbetsmiljöfrågor och uppgifter om arbetsmiljö (till exempel förståelsen på arbetsplatserna av koncept och praktiska aspekter av processbaserad hantering av arbetsmiljöfrågorna och tillgången på tillförlitliga uppgifter om arbetsmiljö).
 - Specialisttjänster (inklusive dessas kvalitet, oberoende och implikationer för expertisen på företagsnivå).
 - Försäkringsinstitut och andra institutionella organ.

Slutsatser

Projektet resulterade i att fem övergripande kategorier av bestämmande faktorer identifierades. Dessa verkar på flera nivåer och ger olika resultat under olika omständigheter. Den vanligaste enskilda miljöberoende faktor som var gemensam för alla de studerade länderna var emellertid *förändring*. Förändring har kännetecknat hela spektrumet av omstruktureringar och

omorganiseringar i arbetslivet, liksom omstruktureringen av och ompositioneringen inom de större ekonomiska, tillsynsmässiga, politiska och kulturella sammanhangen. Detta har fått konsekvenser för arbetsmiljöarbetet i stort och för hanteringen av psykosociala risker, liksom för arbetstagarrepresentanternas roll, och därmed också för arbetstagarnas säkerhet, hälsa och välbefinnande.

Dessa resultat tyder således på att de bestämmande faktorerna för hanteringen av arbetsmiljöfrågorna verkar i en dynamisk miljö.

Styrprocesser (för arbetsmiljön i allmänhet liksom specifikt för psykosociala risker, och arbetstagarrepresentanternas roll och samråd avseende båggedera) är centrala i denna miljö och införlivade med de närmare påverkande moment som återfinns i de nationella **hälso- och trygghetssystemen** (däribland aktörer som till exempel representerar arbetstagarorganisationer och arbetsgivares speciella intressen i fråga om hälsa och säkerhet, intressegrupper på arbetsmiljöområdet, professionella organ och enskilda yrkesmän på arbetsmiljöområdet, vilka alla är delar av det vetenskapliga, medicinska och rättsliga systemet, det nationella samtalet om hanteringen av arbetsmiljöfrågor inklusive aktörernas policyer och diskussionerna om reformeringen av regelverken på arbetsmiljöområdet, och de processer genom vilka problem och lösningar definieras inom det vetenskapligt/medicinska och rättsliga systemet och hur sådana definitioner tillämpas på de formella aktörerna i samband med nationellt beslutsfattande om arbetsmiljöfrågor). Dessa **styrprocesser** och **nationella hälso- och trygghetssystem** påverkas i sin tur av tre andra områden, vilka också påverkar varandra. Dessa tre områden är:

- **Styrningen** i allmänhet, där beståndsdelar som styrsystemets organisation och struktur och policyer om godtagbara avvikelser och efterlevnad samt om reglering/avreglering påverkar regelverk för hantering av arbetsmiljöfrågor och därmed praxis.
- **Förhållandet mellan kapital och arbete**, inklusive arbetsmarknadens struktur och funktionssätt, och förändringar av detta, arbetsrätt, organisationsgrad, nationella system för relationerna på arbetsmarknaden och graden av korporativism i de nationella systemen.
- Det nationella **ekonomiska systemet**, i termer av den nationella ekonomins tillstånd, förändringar av produktionsprofilen (till exempel från varor till tjänster i de länder vi har studerat) och de organisatoriska omstruktureringar som till stor del har kännetecknat den ekonomiska utvecklingen under de senaste tjugo åren.

Denna miljö är som vi har sagt inte statisk, utan förändras snarare kontinuerligt över tiden. Under de senaste decennierna har dessa förändringar skett snabbt och haft stor påverkan på de bestämmande faktorerna för hanteringen av arbetsmiljöfrågorna i alla de länder vi studerade. Exempel på sådana förändringar är bland annat:

- Förändringar till följd av globaliseringen och den åtföljande omstruktureringen av arbetsmarknaden, budgetunderskott och sjunkande organisationsgrad.
- Förändringar av regeringars politiska sammansättning och statens inflytande över tillsynsorganens policyer och sociala, ekonomiska och (till och med) professionella aktörer.

Dessutom har också EU och andra överstatliga organ en påverkan på allt detta, både när det gäller arbetsmiljöpolitiken och denna politiks samband med den ekonomiska och sociala politiken på EU-nivå mer generellt sett. Vidare är det viktigt att hålla i minnet att dessa inflytandesfärer över den miljö i vilken styrprocesserna ingår inte bara påverkar hanteringen av arbetsmiljöfrågor på arbetsplatsen direkt, utan också påverkar varandra, vilket innebär att de och deras kombinerade effekter också påverkar praxisen avseende arbetsmiljöåtgärder på arbetsplatsen.

Rapportförfattarna klargör att de är medvetna om denna forsknings begränsningar. För det första var detta ett policyinriktat projekt med en begränsad tidsram och budget, och arbetet har utförts som en studie inriktad på att ställa samman expertsynpunkter på policyer för hantering av arbetsmiljöfrågor och bestämmande faktorer. Rapporten är därför inte resultatet av någon specifik analysmetod, utan mer en sammanställning av dessa expertsynpunkter. Därför ska den ses som ett expertperspektiv som bygger på ett antal evidenskällor snarare än en strikt evidensbaserad analys. För det andra har de kvantitativa uppgifter som projektet utnyttjar också brister. Så som tidigare har sagts kommer Esener-uppgifterna i allmänhet från företag som verkar i den bästa änden av spektrumet för hantering av arbetsmiljöfrågor. De inkluderar inte direkta mått på arbetsmiljöarbetet och kan inte fastställa vilken kvalitet ett företags arbetsmiljöåtgärder har eller hur effektiva de är. Andra uppgifter om erfarenheter från arbetsmiljöområdet som används i denna rapport har liknande begränsningar, och eftersom de kommer från en mängd olika källor är de inte direkt jämförbara och kan i bästa fall bara ge en partiell bild. Icke desto mindre överensstämmer resultaten med resultaten från ett antal andra källor och stöds av uppgifter om arbetsskador i Europa, vilka visar att antalet skador i de länder som enligt studierna återfinns i den bättre änden av spektrumet, nämligen de nordiska länderna och Storbritannien och Irland, faktiskt är lägre. Därför tror författarna att dessa resultat är legitima och robusta, samt att det finns goda skäl att använda dem som utgångspunkt för fortsatta kvalitativa undersökningar av de bestämmande faktorer för hanteringen av arbetsmiljöfrågor och sambanden mellan dem, som i den analytiska modellen har funnits ha påverkan i den dynamiska och snabbväxande miljö där denna hantering sker.

Slutligen anser författarna att två viktiga budskap till de politiska beslutsfattarna framgår av deras analys. För det första förändras många av de bestämmande faktorer för god praxis som de har identifierat på sätt som tyder på att de kommer ha mindre positiv påverkan på arbetsmiljön i framtiden. EU:s strategi på arbetsmiljöområdet i dag och i framtiden måste ta hänsyn till detta. För det andra varierar den påverkan som såväl

tillsynsmässiga som ekonomiska och politiska styrmedel från EU har på medlemsstaterna enormt beroende på de befintliga nationella infrastrukturerna och processerna.

Detta tyder på att EU:s beslutsfattare måste vara oerhört medvetna om dessa frågor när de överväger överstatliga strategier för att förbättra god praxis och minska skadeverkningarna av negativ exponering på arbetsplatserna. Det visar också att det är ett misstag att anta att en gemensam ståndpunkt har uppnåtts när det gäller de bestämmande faktorerna för god praxis i alla EU:s medlemsstater. När det gäller att förbättra de skadeförebyggande åtgärderna och arbetskvaliteten för miljontals europeiska medborgare visar resultaten därför tydligt att behovet av en kraftfull förebyggande arbetsmiljöstrategi på EU-nivå för att skapa viktiga och känsliga styrmedel för samordningen av de nationella ansträngningarna på detta område i framtiden inte har minskat.

Mer information

Analys av faktorer som påverkar arbetsmiljöpraxis i ett urval av EU:s medlemsstater 2013 – rapporten finns på

<https://osha.europa.eu/en/publications/reports/analysis-determinants-workplace-OSH-in-EU/view>

Analys av faktorer som påverkar arbetsmiljöpraxis i ett urval av EU:s medlemsstater 2013 – bilagan finns på

<https://osha.europa.eu/en/publications/reports/annex-analysis-determinants-workplace-OSH-in-EU/view>

Mer information finns på: www.esener.eu

Författare: David Walters, Emma Wadsworth (Cardiff University), Michael Quinlan (University of New South Wales).

Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-Osha) bidrar till att skapa säkrare, hälsosammare och produktivare arbetsplatser i Europa.

Byrån analyserar, utvecklar och distribuerar pålitlig, balanserad och opartisk information om arbetsmiljöfrågor och organiserar alleuropeiska informationskampanjer. EU-Osha inrättades av EU 1996, har sitt säte i Bilbao i Spanien och sammanför företrädare för Europeiska kommissionen, medlemsstaternas regeringar, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt ledande experter från alla EU:s medlemsstater och andra länder.

Europeiska arbetsmiljöbyrån

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPANIEN

Tfn +34 944794360

Fax +34 944794383

E-postadress: information@osha.europa.eu

<http://osha.europa.eu>

ISBN 978-92-9240-076-7

